

Bureaustudie flora en fauna

Geersbroekseweg 8, Ulvenhout

Gemeente Alphen-Chaam

Bureaustudie flora en fauna

Geersbroekseweg 8, Ulvenhout

Gemeente Alphen-Chaam

Datum:

22 september 2010

Projectgegevens:

NAT01-JSL00001-01b

CROONEN ADVISEURS

ruimtelijke vormgeving & ordening

Postbus 435 – 5240 AK Rosmalen

T (073) 523 39 00 – F (073) 523 39 99

E info@croonen.nl – I www.croonenadviseurs.nl

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Opbouw rapport	2
2	Natuurwetgeving en -beleid	3
2.1	Algemeen	3
2.2	Flora- en faunawet	3
2.3	Ecologische Hoofdstructuur en Natuurbeschermingswetgebieden	3
3	Gebiedsbeschrijving	5
3.1	Huidige situatie	5
3.2	Ligging ten opzichte van beschermde gebieden	6
3.3	Toekomstige situatie	6
4	Methode	7
4.1	Literatuurstudie	7
5	Onderzoeksresultaten	9
5.1	Literatuurstudie	9
6	Toetsing aan de Flora- en faunawet	11
6.1	Licht beschermde soorten (tabel 1- soorten)	11
6.2	Vogels	11
6.3	Zoogdieren	12
6.4	Amfibieën	12
6.5	Vlinders	12
6.6	Libellen	13
6.7	Flora	13
6.8	Zorgplicht	13
7	Conclusies en aanbevelingen	15
7.1	Conclusies	15
7.2	Aanbevelingen	16
8	Bronnen	19
8.1	Boeken en rapporten	19
8.2	Websites	19

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Aanleiding voor dit bureauonderzoek vormt de beoogde realisatie van een BiO-woning aan de Geersbroekseweg 8 te Ulvenhout. Deze ontwikkeling past niet binnen het vigerende bestemmingsplan. Ten behoeve van deze ruimtelijke ontwikkeling is een partiële herziening van het bestemmingsplan noodzakelijk.

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving, met name de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. In deze rapportage zijn de resultaten van de bureaustudie naar beschermde flora en fauna in het gebied beschreven. Op onderstaande figuur is in de blauwe cirkel de planlocatie weergegeven.

Figuur 1: Locatie onderzoeksgebied (bron: Het Natuurloket/kadaster)

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende bureaustudie is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Opbouw rapport

In de inleiding wordt beschreven waarom deze bureaustudie is uitgevoerd en met welk doel. Vervolgens wordt in hoofdstuk twee algemene informatie verwoord over de natuurwetgeving, waaronder de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. In hoofdstuk drie wordt de huidige en toekomstige situatie van het onderzoeksgebied beschreven en de ligging ten opzichte van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswetgebieden (Natura 2000, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands). In hoofdstuk vier wordt de gebruikte methode voor de uitvoering van deze bureaustudie omschreven. In hoofdstuk vijf staan de resultaten van deze bureaustudie flora en fauna. In hoofdstuk zes worden de resultaten uit hoofdstuk vijf getoetst aan de Flora- en faunawet. Hieruit komen conclusies en aanbevelingen voort, die worden omschreven in hoofdstuk zeven. Het laatste hoofdstuk geeft de gebruikte bronnen voor dit onderzoek weer. Achter dit hoofdstuk bevinden zich drie bijlagen, die algemene informatie verschaffen met betrekking tot de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur. In bijlage 4 wordt de procedure omtrent een ontheffingsaanvraag beschreven.

2 Natuurwetgeving en -beleid

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en de Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

2.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet wordt verwezen naar bijlage 1.

2.3 Ecologische Hoofdstructuur en Natuurbeschermingswetgebieden

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt. Ruimtelijke plannen van gemeenten moeten hieraan worden getoetst. Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de EHS en Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Natuurbeschermingswet en de Ecologische Hoofdstructuur wordt verwezen naar respectievelijk bijlage 2 en 3.

3 Gebiedsbeschrijving

3.1 Huidige situatie

In onderstaande figuur 2 is door middel van rode lijnen de afbakening van het onderzoeksgebied weergegeven.

Figuur 2: Begrenzing onderzoeksgebied (www.bingmaps.nl, 2010)

Het gebied wordt aan de oostzijde begrensd door de Geersbroekseweg en aan de zuidzijde door de woning en gebouwen van Geersbroekseweg 8. Aan de west- en noordzijde liggen aangrenzende agrarische percelen. Het terrein bestaat uit grasland. Aan de kant van de Geersbroekseweg wordt het perceel van de weg gescheiden door middel van een (droge) sloot. In de droge sloot is begroeiing van braam aanwezig (zie figuur 3).

Figuur 3: Impressie onderzoeksgebied (Dhr. Sol, 2010).

3.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

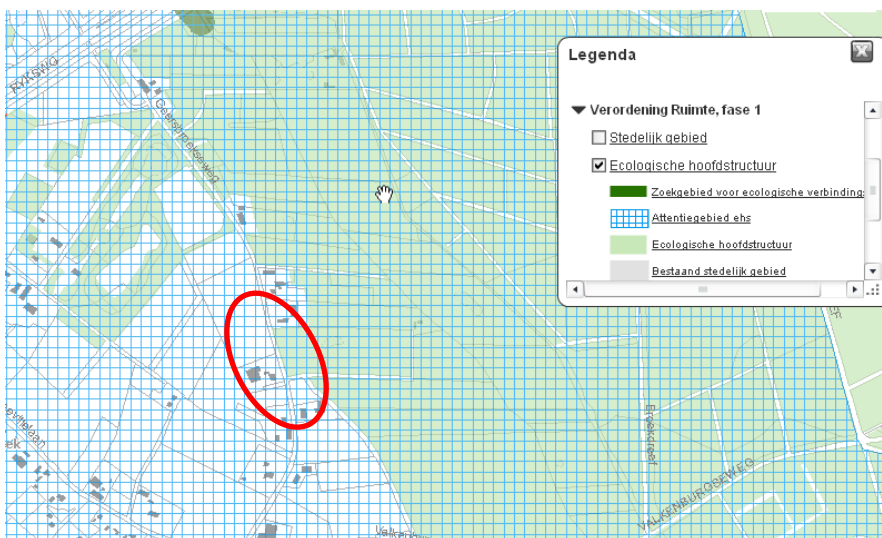
Natuurbeschermingswet

Op ongeveer 1 km ten noordwesten van de planlocatie ligt het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos. Het Ulvenhoutse bos behoort tot het Natura 2000-landschap 'beekdalen'. Het Natura 2000-gebied is aangewezen voor de onderstaande vier habitattypen uit de Habitatrichtlijn:

Habitattypen	Instandhoudingsdoel
H9160_A Eiken haagbeukenbossen	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
H91E0_C Vochtig alluviale bossen (beek-begeleidend bos)	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit. Sense of Urgency voor watercondities
H9120 Beuken eikenbossen met hulst	Behoud oppervlakte en kwaliteit
H9190 Oude eikenbossen	Behoud oppervlakte en kwaliteit

Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) bevindt zich vrijwel naast het onderzoeksgebied (Figuur 4). Het onderzoeksgebied zelf maakt geen deel uit van de EHS.

Figuur 4: Ligging EHS ten opzichte van de planlocatie.

3.3 Toekomstige situatie

De ruimtelijke ontwikkeling bestaat uit de realisatie van een BIO-woning. Hiervoor zal een deel van het grasland verdwijnen.

4 Methode

4.1 Literatuurstudie

Een literatuurstudie heeft plaatsgevonden om na te gaan welke biotopen en daaraan verbonden (strikt beschermde) soorten in het onderzoeksgebied worden verwacht.

Via de website natuurloket.nl heeft een eerste verkenning plaatsgevonden van aanwezige soorten in het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied ligt.

De website www.waarneming.nl is daarnaast eveneens geraadpleegd. Een groot aantal amateurs kan op deze website natuurwaarnemingen kwijt. De site wordt redelijk goed gecontroleerd door middel van collegiale toetsing. Soortwaarnemingen via deze bron zijn derhalve redelijk betrouwbaar, maar kunnen moeilijk geverifieerd worden. Wel kunnen deze waarnemingen een beeld geven van mogelijke soorten in de regio. Waarnemingen zijn, in tegenstelling tot atlassen, tot op de exacte locatie te herleiden.

Tevens is de website florafaunacheck.nl geraadpleegd om te kijken welke plantensoorten in potentie voor zouden kunnen komen op de planlocatie. De potentiële plantensoorten zijn vervolgens gecheckt op soortenbank.nl voor hun aanwezigheid in of nabij de planlocatie.

Daarnaast is de cd 'Rekening houden met Habitatrichtlijnsoorten in Noord-Brabant' geraadpleegd.

Op de website van de provincie Noord-Brabant is de roekenkoloniekkaart bekeken om te kijken of er roekenkolonies in de omgeving van de planlocatie aanwezig zijn.

Met behulp van landelijke verspreidingsatlassen is nagegaan of in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het onderzoeksgebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het onderzoeksgebied. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn niet bekend.

5 Onderzoekresultaten

5.1 Literatuurstudie

Uit een eerste verkenning door middel van het natuurloket is geconstateerd dat in de kilometerhokken waarin de locatie ligt (X:115; Y:394 / X:115; Y:395 / X:116; Y:394 / X: 116; Y: 395) (strikt) beschermde soorten zijn aangetroffen in de soortgroepen: zoogdieren, amfibieën, vissen en reptielen. Het overgrote deel van de soortgroepen is echter slecht of zelfs geheel niet onderzocht, waardoor het natuurloket beperkt inzicht biedt in mogelijk aanwezige beschermde soorten.

Op de site waarneming.nl (2009-2010) worden de volgende waarnemingen vermeld voor het onderzoeksgebied of de directe omgeving (Flora- en faunawet soorten): zwarte roodstaart, buizerd, ree, gekraagde roodstaart, slechtvalk en zwarte specht.

Via de websites florafaunacheck.nl en soortenbank.nl kwamen de volgende plantensoorten naar voren: kleine zonnedauw, klokjesgentiaan en ronde zonnedauw.

De cd 'Rekening houden met Habitatrichtlijnsoorten in Noord-Brabant' geeft voor het grondgebied van de gemeente Alphen-Chaam de volgende soorten: kamsalamander, heikikker, poelkikker, rugstreeppad, gevlekte witsnuitlibel, vleermuizen en drijvende waterweegbree.

Op de roekenkoloniekkaart van de Provincie Noord-Brabant zijn geen kolonies weergegeven op of nabij de planlocatie.

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie uit atlassen (5 x 5 kilometerhok) blijkt dat in of nabij het onderzoeksgebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn aangetroffen. Dit betreft onderstaande algemene (tabel 1 Flora- en faunawet) en/of zwaardere beschermde (tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) soorten. Vogels zijn onderverdeeld in jaarrond beschermde soorten (categorie 1-4) en niet jaarrond beschermde soorten (categorie 5).

— Vogels

Categorie 1-4 (jaarrond beschermd): wespendif, havik, sperwer, buizerd, boomvalk, kerkuil, steenuil, ransuil, gierzwaluw en huismus.

Categorie 5: blauwe reiger, torenvalk, bosuil, groene specht, zwarte specht, grote bonte specht, kleine bonte specht, boerenzwaluw, huiszwaluw, zwarte roodstaart, gekraagde roodstaart, grauwe vliegenvanger, bonte vliegenvanger, zwarte mees, pimpelmees, koolmees, boomklever, boomkruiper, ekster, zwarte kraai en spreeuw.

— Zoogdieren

Algemeen: bosmuis, egel, ondergrondse woelmuis, woelrat, ree, bunzing, wezel, hermelijn, vos, mol, dwergspitsmuis, konijn en haas.

Zwaarder beschermd: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, tweekleurige vleermuis, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, watervleermuis, franjestaart en baardvleermuis.

— **Amfibieën**

Algemeen: kleine watersalamander, gewone pad en bruine kikker.

Zwaarder beschermd: Alpenwatersalamander, vinpootsalamander, heikikker en poelkikker.

— **Vlinders**

Zwaarder beschermd: rouwmantel

— **Vissen**

N.v.t., want er zijn geen waterlopen op de planlocatie aanwezig.

— **Flora**

Zwaarder beschermd: drijvende waterweegbree en klokjesgentiaan

Uit andere soortgroepen zijn geen beschermde soorten zoals genoemd in tabellen 1, 2 en 3 van de Flora- en faunawet aangetroffen.

Op basis van de beschikbare literatuurgegevens kan dus worden vastgesteld dat het terrein een potentiële habitat biedt voor enkele licht beschermde soorten (tabel 1-soorten) en voor strikter beschermde vogels, vleermuizen, amfibieën, vlinders en flora.

6 Toetsing aan de Flora- en faunawet

6.1 Licht beschermde soorten (tabel 1- soorten)

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van enkele soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende leefgebied in de omgeving aanwezig blijft en het algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is derhalve niet noodzakelijk.

6.2 Vogels

Er is een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit betreft alle in bomen broedende roofvogelsoorten en de kerkuil, ransuil, steenuil, oehoe, roek, grote gele kwikstaart, ooievaar, gierzwaluw en de huismus. Dit zijn de zogenoemde categorie 1-4 vogelsoorten.

Mogelijk broeden er roofvogels in de bomen rondom het onderzoeksgebied. Ervan uitgaande dat die bomen behouden blijven zijn er geen problemen te verwachten. Dat geldt ook voor de ransuil. De oehoe, roek, grote gele kwikstaart en ooievaar komen in het gebied niet voor. De gierzwaluw en huismus mogelijk wel, maar deze twee soorten broeden in gebouwen. Er worden geen gebouwen gesloopt worden dus wat deze soorten betreft zijn er geen problemen te verwachten. Ook de kerkuil en steenuil zijn gebonden aan gebouwen en voor deze soorten geldt dus hetzelfde.

Dan zijn er de categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Het literatuuronderzoek leverde een hele lijst aan vogelsoorten op die mogelijk in het onderzoeksgebied aanwezig zouden kunnen zijn. Ook deze soorten zullen, indien ze aanwezig zijn, broeden in de bomen rondom het onderzoeksgebied. Deze blijven behouden en er zijn dus geen problemen te verwachten. In dit geval zouden eventueel aanwezige nesten van categorie 5 vogelsoorten ook niet beschermd zijn buiten het broedseizoen, aangezien er voldoende nestmogelijkheden aanwezig zijn in de omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen.

Voor alle vogelsoorten geldt dat ze zijn beschermd tijdens het broedseizoen (half maart tot half augustus) indien concreet broedgevallen aanwezig zijn.

Voor wat betreft vogels zijn er geen overtredingen te verwachten ten aanzien van de Flora- en faunawet.

6.3 Zoogdieren

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Bij het slopen van bebouwing en het kappen van vooral oudere bomen dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen.

Er zijn geen gebouwen aanwezig die gesloopt gaan worden, dus dat levert geen probleem op. Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, hollen of scheuren van voornamelijk grote bomen. De bomen rondom het onderzoeksgebied zullen behouden blijven dus er zijn geen problemen te verwachten.

Het onderzoeksgebied is mogelijk wel geschikt als foerageergebied (jachtgebied). Foe-rageergebied is alleen beschermd als het van essentieel belang is voor een verblijfplaats. Dit is het geval als bij het verdwijnen van het foerageergebied de verblijfplaats ook zou verdwijnen. Het is niet duidelijk of er vleermuizen aanwezig zijn in de gebouwen in de nabijheid van het onderzoeksgebied. Maar zelfs als dat zo is dan blijft er voor deze vleermuizen voldoende foerageergebied aanwezig en zijn er voldoende alternatieve foerageerlocaties in de nabijheid van de planlocatie aanwezig.

Voor wat betreft vleermuizen zijn er geen belemmeringen te verwachten ten aanzien van de Flora- en faunawet.

6.4 Amfibieën

Volgens de literatuur zouden de Alpenwatersalamander, vinpootsalamander, heikikker, poelkikker, kamsalamander en rugstreeppad in of in de omgeving van het onderzoeksgebied voor kunnen komen. Er zijn geen poelen of waterlopen aanwezig op de planlocatie, dus het ontbreekt aan geschikt voortplantingsbiotoop voor deze soorten. Echter, deze soorten komen na de voortplanting het land op waar ze overwinteren. Dat doen ze meestal op plekken met wat dichtere vegetatie. De planlocatie lijkt hiervoor niet het juiste habitat te bieden, dus de aanwezigheid van deze soorten kan worden uitgesloten.

De rugstreeppad vormt hierop een uitzondering. Alhoewel het onwaarschijnlijk is dat de soort op dit moment voorkomt op de planlocatie kan het terrein wel geschikt worden op het moment dat de werkzaamheden starten en het terrein braak komt te liggen. Voor advisering over het voorkomen van vestiging van de rugstreeppad op de planlocatie wordt verwezen naar paragraaf 7.2.3.

Voor wat betreft amfibieën zijn er geen belemmeringen te verwachten ten aanzien van de Flora- en faunawet.

6.5 Vlinders

Volgens de literatuur is de rouwmantel in de omgeving van de planlocatie waargenomen. Deze soort leeft in gevarieerde, open bossen met wilgenstruiken op vochtige, zon-

nige plaatsen. Indien deze soort aanwezig zou zijn, dan komt ze voor bij de bosrand. De bomen blijven behouden en de BiO-Woning komt zuidelijk in het onderzoeksgebied te liggen verder weg van de bosrand. Het is dus onwaarschijnlijk dat deze soort hinder zal ondervinden van de ontwikkelingen indien aanwezig.

Voor wat betreft vlinders zijn er geen belemmeringen te verwachten ten aanzien van de Flora- en faunawet.

6.6 Libellen

Volgens de literatuur zou de gevlekte witsnuitlibel in de omgeving van het onderzoeksgebied voor kunnen komen. Deze soort komt voor in laagveenmoerassen en vegetatierijke vennen en duinplassen. De planlocatie biedt dus niet het geschikte habitat voor deze soort. De aanwezigheid van de gevlekte witsnuitlibel kan dan ook worden uitgesloten.

Voor wat betreft libellen zijn er geen belemmeringen te verwachten ten aanzien van de Flora- en faunawet.

6.7 Flora

Drijvende waterweegbree, klokjesgentiaan, kleine zonnedaauw en ronde zonnedaauw zijn volgens de literatuur in de omgeving van de planlocatie waargenomen.

Er is geen water in de vorm van sloten of poelen aanwezig op de planlocatie, dus de aanwezigheid van drijvende waterweegbree kan worden uitgesloten. Klokjesgentiaan komt voor op zonnige plaatsen op vochtige tot natte, voedselarme, zwak zure tot zure grond. De groeiplaatsen zijn dopheidevelden op leem (b.v. langs paden), blauwgrasland, laag blijvend grasland, bermen in heideontginningen, afgeplagde stukken en glooiingen op de grens van natte heide en grasland. Kleine zonnedaauw komt voor op stikstofarme, natte, zure heidevelden en veengrond. Ronde zonnedaauw komt voor in moerasgebieden, op zeer natte plaatsen op uitgespoelde stikstofarme grond, meestal op of valk bij veenmos.

De planlocatie is niet geschikt als groeiplaats voor de klokjesgentiaan, ronde zonnedaauw en kleine zonnedaauw.

Voor wat betreft flora zijn er geen belemmeringen te verwachten ten aanzien van de Flora- en faunawet.

6.8 Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te wor-

den dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu, beschermd of niet.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

7.1.1 Beschermde natuurgebieden

Op ongeveer 1 km ten noordwesten van de planlocatie ligt het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos. De instandhoudingsdoelen voor dit gebied betreffen alleen habitattypen. De voorgenomen werkzaamheden vinden plaats op kleine schaal en zullen geen invloed hebben op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied.

In de nabijheid van het onderzoeksgebied liggen gebieden die deel uitmaken van de EHS. Indien alle werkzaamheden in het onderzoeksgebied hydrologisch neutraal worden uitgevoerd blijft de waterhuishouding onveranderd. In dat geval zal er naar alle waarschijnlijkheid geen sprake zijn van een significant negatief effect op de nabijgelegen EHS.

Het onderzoeksgebied zelf behoort niet tot de EHS. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake. Voor wat betreft de EHS is er alleen bij directe aantasting sprake compensatie.

Er is geen noodzaak voor een voortoets of compensatieplan.

7.1.2 Beschermde soorten

Tabel 1 soorten

Op basis van de beschikbare literatuurgegevens kan worden vastgesteld dat het terrein een potentiële habitat biedt voor enkele licht beschermde soorten (tabel 1-soorten). De realisatie van de BiO-woning zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van enkele soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is derhalve niet noodzakelijk. De zorgplicht blijft wel gelden.

Tabel 2 en 3 soorten

In onderstaande tabel zijn de strikter beschermde soorten en/of soortgroepen opgenomen die mogelijk in het onderzoeksgebied voorkomen. Daarbij zijn tevens de mogelijke effecten van de voorgenomen ingreep aangegeven en de eventuele noodzaak voor een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet.

Tabel 1: Voorkomen van en effecten op beschermde soorten in het onderzoeksgebied en de noodzaak voor ontheffing.

Soortgroep/soort	Ingrep verstrend	Nader onderzoek	Ontheffing noodzakelijk?	Bijzonderheden/opmerkingen
Vogels	Nee	Nee	Nee	
Vleermuizen	Nee	Nee	Nee	
Zoogdieren (overig)	Nee	Nee	Nee	
Rugstreeppad	Nee	Nee	Nee	Zie aanbevelingen 7.2.3.
Amfibieën (overig)	Nee	Nee	Nee	
Vlinders	Nee	Nee	Nee	
Libellen	Nee	Nee	Nee	
Flora	Nee	Nee	Nee	

Conclusie

Voor wat betreft flora en fauna zijn er geen belemmeringen te verwachten ten aanzien van de flora- en faunawet.

7.2 Aanbevelingen

7.2.1 Vogels

Indien er toch bomen om het onderzoeksgebied gekapt gaan worden dan moet men zich ervan verzekeren dat er geen nesten aanwezig zijn. Met broedvogels kan in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (halverwege maart tot en met halverwege augustus) indien concreet broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

7.2.2 Vleermuizen

Alhoewel er geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, maken ze mogelijk wel gebruik van de omgeving in en nabij het onderzoeksgebied. Om te voorkomen dat vleermuizen tijdens de werkzaamheden worden verstoord, wordt aangeraden om het aanbrengen van verlichting zoveel mogelijk te beperken (ook tijdens de bouw). Nagenoeg alle vleermuissoorten zijn namelijk gevoelig voor lichtverstoring.

Indien gewenst zou tevens in het toekomstige ontwerp rekening gehouden kunnen worden met vleermuizen door verlichting te gebruiken die minder verstorend is voor vleermuizen. Lage armaturen met wit licht die naar beneden uitstralen vormen geen belemmering voor vleermuizen en zouden gebruikt kunnen worden.

Daarnaast willen wij erop attenderen dat er speciaal voor renovatie of nieuwbouw onderhoudsvrije vleermuizenkokers in de handel zijn die ingemetseld kunnen worden en zogenaamde vleermuiskwartieren die eenvoudig te bevestigen zijn aan muren. Deze positieve maatregelen zijn veelal eenvoudig en met geringe meerkosten in nieuwbouw in te passen.

7.2.3 Rugstreepad

Uit literatuurstudie is naar voren gekomen dat de rugstreepad in de omgeving is waargenomen. De rugstreepad is een typische pioniersoort, die voorkomt in terreinen met een hoge natuurlijke of door mensen ingebrachte dynamiek. Mogelijk wordt het gebied aantrekkelijk voor rugstreepadden op het moment dat de werkzaamheden starten en het terrein braak komt te liggen.

Ter voorkoming van het in gebruik nemen van het onderzoeksgebied door de rugstreepad tijdens de bouw wordt aanbevolen om:

- tijdig zandige omstandigheden weg te nemen of de bouw af te ronden voor eind augustus (vanaf eind augustus gaan rugstreepadden op zoek naar vergraafbare grond om de winter door te brengen);
- als de bouw langere tijd wordt stilgelegd in braakliggende toestand, of tijdens de bouw zelf, paddenschermen te plaatsen;
- natte plekken af te dekken of te dempen.

8 Bronnen

8.1 Boeken en rapporten

Broekhuizen, S. et al. (1992). *Atlas van de Nederlandse Zoogdieren*, KNNV.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie) (2009). *De Amfibieën en Reptielen van Nederland*. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

EIS-Nederland/De Vlinderstichting/ Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (2007). *Waarnemingenverslag Dagvlinders, nachtvlinders en libellen*.

Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (1997). *Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie*. Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht

Provincie Noord-Brabant, (2002). *Rekening houden met Habitatrichtlijnsoorten in Noord-Brabant*. cd-ROM.

SOVON, 2002. *Atlas van de Nederlandse broedvogels*. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij/Naturalis/EIS – Nederland.

8.2 Websites

- www.vlinderstichting.nl
- www.natuurloket.nl
- www.bing.com/maps
- www.minInv.nl
- www.ravon.nl
- www.sovon.nl
- www.waarneming.nl
- www.florafauanacheck.nl
- www.soortenbank.nl

Rosmalen, september 2010

Bijlage 1

Flora- en faunawet

Flora- en faunawet

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Flora- en faunawet.

Algemeen Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is op 1 april 2002 in werking getreden. Deze wet regelt de bescherming van planten- en diersoorten. In de Flora- en faunawet zijn EU-richtlijnen voor de bescherming van soorten opgenomen (Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn) en het internationale CITES-verdrag voor de handel in bedreigde diersoorten.

Beschermde soorten

Onder de Flora- en faunawet zijn als beschermde soort aangewezen:

- een aantal inheemse plantensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende zoogdierensoorten (behalve de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis);
- alle van nature op het grondgebied van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën- en reptielensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende vissoorten (met uitzondering van soorten in Visserijwet 1963);
- een aantal overige inheemse diersoorten;
- een aantal uitheemse dier- en plantensoorten.

De wet regelt onder meer beheer, schadebestrijding, jacht, handel, bezit en andere menselijke activiteiten die een schadelijk effect kunnen hebben op beschermde soorten.

Doelstelling wet

De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken. Daarnaast stelt de wet dat ook dieren die geen direct nut opleveren voor de mens van onvervangbare waarde zijn (erkenning van de intrinsieke waarde).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet bevat een aantal verbodsbepalingen om ervoor te zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Deze verbodsbepalingen houden onder andere in dat (beschermde) planten niet geplukt mogen worden. Dieren (beschermd of niet) mogen niet gedood, verwond of gevangen worden. Ook de plaatsen waar dieren verblijven zijn beschermd. Het uitzetten van dieren of planten in de vrije natuur is niet toegestaan, net zomin als het kopen of verkopen van (beschermde) planten of dieren, of producten die van (beschermde) planten of dieren zijn gemaakt.

Beschermde leefomgeving

De Flora- en faunawet maakt het voor provincies mogelijk een bepaalde plek in het landschap aan te wijzen als beschermde leefomgeving. Zo kunnen plaatsen die van groot belang zijn voor het voortbestaan van een planten- of diersoort worden beschermd. Een beschermde leefomgeving kan bijvoorbeeld zijn: een fort of bunker waar vleermuizen overwinteren, een dassenburcht, een plek waar orchideeën groeien of een muur waarop beschermde planten groeien.

Ontheffingen

De Flora- en faunawet beschermt planten- en diersoorten door middel van een groot aantal verbodsbepalingen:

- Verboden handelingen bij beschermde planten en dieren. Bijvoorbeeld het verbod op het doden van eekhoorns.
- Verboden en bepalingen voor jacht- en vangmiddelen. Bijvoorbeeld het verbod op het bezit van strikken en vallen.

In bepaalde gevallen zijn uitzonderingen mogelijk op deze verboden. Provincies kunnen ontheffing verlenen voor de bestrijding van dieren die schade toebrengen of voor het beheer van de wildstand. In alle overige gevallen kan het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) een ontheffing verlenen.

De Dienst Regelingen van LNV verleent in de praktijk de meeste ontheffingen. Dit gebeurt op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet. Deze ontheffingen zijn onder te verdelen in drie categorieën:

- Ruimtelijke ingrepen: ontheffingen die nodig zijn vanwege de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van een gebied, bijvoorbeeld de aanleg van woonwijken, wegen of (natuur)terreinen. Deze ontheffingen kunnen ook worden gegeven voor (onderhouds)werkzaamheden.
- Onderwijs en onderzoek, repopulatie en herintroductie: in het geval van onderwijs en onderzoek kan bijvoorbeeld ontheffing worden verleend voor het vangen van dieren om DNA af te nemen voor wetenschappelijk onderzoek. Een voorbeeld van repopulatie en herintroductie is het uitzetten van otters in natuurgebieden.
- Overigen: deze categorie is zeer ruim. Het kan gaan om ontheffingen van het bezitsverbod of ontheffingen van het gebruik van verboden vangmiddelen. Ook ontheffingen voor het gebruik van biologische bestrijders in tuinbouwkassen zijn mogelijk.

Als een provincie geen ontheffing kan verlenen voor schade- en overlastbestrijding, verleent de Dienst Regelingen deze soms.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hier- toe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als reden 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'. Om geplande ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende (verzachtende) maatregelen worden genomen, zodat de staat van instandhouding van de soort door de ruimtelijke ontwikkelingen niet in gevaar komt. Wanneer er zekerheid gewenst is over of de mitigerende maatregelen voldoende zijn, kan een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van de mitigerende maatregelen (activiteitenplan), ingediend worden bij Dienst Regelingen. Wanneer de maatregelen door Dienst Regelingen voldoende worden geacht, komt de ontheffing terug in de vorm van een 'positieve afwijzing' van de ontheffingsaanvraag (aangezien een ontheffing niet verleend kan worden). Dit betekent dat de werkzaamheden mogen worden uitgevoerd, mits men zich houdt aan de maatregelen genoemd in het mitigatieplan. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen.

Ontheffingen voor bijlage IV-soorten kunnen alleen aangevraagd worden als aange- toond kan worden dat er geen alternatieve locatie is waar de plannen kunnen worden uitgevoerd EN om

- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Bescherming van flora en fauna

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 t/m 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten) en nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten).

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als reden 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling', noch op basis van 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'. Om geplande ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende (verzachtende) maatregelen worden genomen volgens de procedure zoals boven beschreven voor bijlage IV-soorten.

Voor vogels kan alleen ontheffing verkregen worden om:

- Bescherming van flora en fauna
- Veiligheid van het luchtverkeer
- Volksgezondheid of openbare veiligheid

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de ontheffingsplicht en is derhalve geen ontheffing nodig.

Bijlage 2

Natuurbeschermingswet 1998

Natuurbeschermingswet 1998

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Natuurbeschermingswet.

Algemeen Natuurbeschermingswet

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen.

Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De bescherming van soorten is geregeld in de Flora- en faunawet.

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- beschermde natuurmonumenten;
- wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht.

Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen. Maar soms doet het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaatshadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde natuurmonumenten

Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden waarvoor het natuurmonument was aangewezen worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

Bijlage 3

Ecologische Hoofdstructuur

Ecologische Hoofdstructuur

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Ecologische Hoofdstructuur.

Algemeen Ecologische hoofdstructuur

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland.

In de EHS liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 hectare. Ongeveer 45 procent van alle hectares EHS op het land is ook Natura 2000-gebied.

De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Netwerk van gebieden

De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

De EHS bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

De EHS is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Bijlage 4

Ontheffingsaanvraag

Ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplanting- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen) dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het onderzoeksgebied dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2 soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplanting- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen) u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voor leggen bij Dienst Regelingen voor goedkeuring.

Voor vogels geldt hetzelfde als voor tabel 3 soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Dienst Regelingen zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'positieve afwijzing' geven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wanneer gesloopt of gekapt wordt zonder vervolgonderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

Onderzoek naar vleermuizen duurt ongeveer 6 maanden. Indien het onderzoek over de winterperiode heen getrokken moet worden kan het langer duren. Onderzoek naar andere soortgroepen kan vaak sneller (met 1 of 2 bezoeken) afgerond worden. De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij Dienst Regelingen bedraagt doorgaans 6 weken tot 4 maanden.

Een vleermuisonderzoek is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.